

Szükség és lehetőség

Javaslat az alap- és mesterszakos¹ oktatást érintő közös (ELTE TTK) kari szabályokra és irányelvekre

(A dékáni oktatási reformbizottság anyaga alapján)

A bizottság tagjai: Derényi Imre, Müller Viktor, Varga Imre, Weiszburg Tamás, Zábrádi Gergely.

Az alábbi koncepciót támogatja: az ELTE TTK dékáni vezetősége, a TTK intézetigazgatói és az ELTE TTK HÖK, a Kar Minőségbiztosítási és Stratégiai Bizottsága, valamint a Kar intézeti tanácsai.

Összefoglaló: Az alábbi munkaanyag olyan átalakításokat javasol a Kar oktatási gyakorlatában, amelyek egyszerre javítják az oktatási tevékenységünk finanszírozási egyensúlyát és növelik az oktatás hatékonyságát, modern oktatási gyakorlatok és elvek bevezetésével.

Háttér

Az oktatásunk finanszírozása évek óta mélyülő problémákkal küzd. A hallgatói létszámhoz kötött normatív támogatás összege nem fedezi az oktatáshoz kapcsolódó költségeket (oktatói állomány bére, egyéb költségek), ami már a Kar teljes gazdálkodását veszélyeztette. A nélkülözhetőknek ítélt források (doktori keret, adminisztratív költségek) átcsoportosítása, minimalizálása már a működőképesség rovására ment, és a feszített költségvetési helyzet gátat szabott a Kar versenyképességét fenntartó fejlesztéseknek is. Mára sikerült törékeny egyensúlyt elérni, de a jelenlegi helyzetben a hagyományos oktatási kínálat fenntartása csak kényszermegoldások árán megoldható: az oktatóink egy része komoly óraterhelés mellett erős hátrányba került a tudományos teljesítmények versenyében, más részük kutatási, kiválósági pályázatból fedezett bér mellett végez jelentős oktatási tevékenységet, ami a pályázatok sikerét, és így a pályázati források hosszú távú biztonságát veszélyezteti. Mindez erős **kényszert** teremt az oktatás olyan irányú átszervezésére, ami az oktatói terhelést csökkenti, és megteremti a fenntartható gazdálkodás feltételeit.

A változás kényszere ugyanakkor **lehetőséget** is megnyit, hogy az oktatásunkat a mai igényeknek megfelelőbb formára alakítsuk. **A szükség és a lehetőség sok tekintetben ugyanabba az irányba mutatnak.**

A modern oktatási módszertanban a frontális oktatás (passzív tanulás) részaránya csökken, nagyobb szerepet kapnak a tanórákon kívüli aktív tanulás különböző formái. Ezzel egyidejűleg a természettudományi információk mennyiségi robbanása, ugyanakkor könnyű elérhetősége csökkenti a lexikális tudás jelentőségét, és felértékeli az információk feldolgozására irányuló készségeket. Mindkét folyamat a kontaktórák részarányának csökkentése felé mutat.

Végül megfigyelhető az oktatáspiaci igények és a hallgatóság szerkezetének hosszú távú megváltozása: a hallgatók egyre nagyobb hányada az akadémiai szférán kívül helyezkedik el, így kevésbé elméleti, inkább készségeket fejlesztő oktatásra tart igényt. A hallgatóság igényével pedig – akár meggyőződésből, akár kényszerből – mindenképpen számolnunk kell. A hazai képzési paletta

---

¹ A tanári szakok képzési szerkezetét is meg kell újítani, de ez az egyéni sajátosságok miatt nem kezelhető a BSc/MSc szakokkal közös keretben. Ugyanakkor a megfogalmazott irányelvek egy része a tanári szakokon is alkalmazható lesz.

szélesedése és a határok átjárhatósága azt eredményezte, hogy a korábbinál sokkal komolyabb versenyben állunk a hallgatókért mind hazai, mind külföldi intézményekkel. A helyzet súlyosságát jelzi, hogy a TTK hallgatói létszáma évek óta tendenciózan csökken, amihez a felvételi számok csökkenése mellett a magas lemorzsolódási arány is hozzájárul.

Az oktatás *mennyiségi* változtatását (kontaktórák csökkentése) gazdasági kényszer (is) diktálja, de ez összhangba hozható azzal a *minőségi* reformmal, amelyet a tudomány és az egyetemi oktatás küldetésének átalakulása indokol. Az alább javasolt intézkedéscsomag célja, hogy egyszerre csökkentse a Kar oktatási terheit, és tegye vonzóbbá (és jobbá!) az oktatásunkat, ami a hallgatói létszámok csökkenését is megállíthatja. Az intézkedések egy része az oktatói terheléstől független szabályokat és ajánlásokat fogalmaz meg.

Hangsúlyozzuk, hogy a „könnyítésekre” vonatkozó pontok célja nem a képzés „silányítása”. A Kar oktatásának alapvető értéke a magas színvonalú kutatóképzés, amit meg kell őrizni, miközben ezzel párhuzamosan megteremtjük, illetve javítjuk a nem akadémiai pályára készülő hallgatók képzésének kereteit.

Az oktatói terhelés csökkentése kétféle hatásban oszlik majd el. Egyrészt csökkenhet az oktatásban részt vevők átlagos óraterhelése, ami több időt hagy kutatási tevékenységre, és az oktatás színvonalát (motiváltság) is növelheti. Másrészt csökkenhet az oktatásban részt vevők száma – ez értelemszerűen feltétele annak, hogy az oktatás gazdasági egyensúlya javuljon. Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy a jelenlegi gyakorlat „bérátvállalásai”, a kutatási/kiválósági pályázatokon foglalkoztatott kollégák jelentős oktatási feladatai óriási „puffert” jelentenek. Az oktatásban részt vevők számának csökkentése lehetővé teszi, hogy kutatási feladatokra dedikált munkatársak valóban a kutatásnak szentelhessek az idejüket.

Az új típusú koronavírus járványos terjedése miatt 2020. március 23-ától elrendelt távolléti oktatás következtében a Karnak rendkívül gyorsan kell bevezetnie új típusú oktatási módszereket, működési módokat. A távolléti oktatás folytatásának tapasztalatai alapján jelen javaslatban foglaltak felülvizsgálata szükségessé válhat, indokolt esetben a Kari Tanács 2020. októberi ülésére kerül előterjesztésre jelen javaslat módosítására vonatkozó anyag.

Javasolt szabályok

I) Kötelező érvénnyel javasolt szabályok

1. Kreditszorzó

Az alapszakos képzésekben a kötelező (beleértve a szakdolgozatot) és kötelezően választható tárgyakra vonatkoztatott kredit/kontaktóra arány (a teljes tantervre számítva²) ne legyen 1,5-nél kisebb.

---

² A kötelezően választható tárgyak felvételében természetesen variáció lesz a hallgatók között. Az irányelv tipikus tárgyfelvétel esetén teljesüljön.

A mesterszakos képzésekben a kötelező (beleértve a szakdolgozatot) és kötelezően választható tárgyakra vonatkoztatott kredit/kontaktóra arány (a teljes tantervre számítva) 1,7³ körül legyen.

Javasolt határidő: a továbbiakban felterjesztett tantervek esetén azonnali hatállyal kötelező; a szabálynak nem megfelelő tanterveket úgy kell átdolgozni, hogy 2021 őszétől már valamennyi szakon teljesüljön a szabály.

Megjegyzések: Az alapszak és a mesterszak eltérő szabályozását két különbség is indokolja. Egyrészt az alapszakos hallgatók még kevésbé vannak felkészülve a megnövekedett mértékű órán kívüli munkára, másrészt az alapképzésben nagyobb arányban szerepelnek kötelező tárgyak, amelyek magas kreditszorzó mellett nem hagynának elegendő szabad kreditet a kötelezően választható kurzusokra. Az órán kívüli tevékenység egy része lehet aktív feladat (számolási gyakorlat, jegyzőkönyvírás, szakirodalom feldolgozása), más része pedig feladott anyagrészek önálló elsajátítása. A nagy létszámú kurzusokon az aktív feladatok aránya szükségszerűen kisebb lehet, hiszen ezek feldolgozása (az automatizálható példák kivételével) létszámarányos oktatói terheléssel jár. Az aktív feladatok arányát a mesterképzésben javasoljuk emelni, ahol erre mind a kisebb létszám, mind a hallgatók erősebb felkészültsége lehetőséget ad. Az önálló tanulásra kiadott anyagrészekhez kapcsolódóan célszerű még a szorgalmi időszakban megvitatási lehetőséget biztosítani a hallgatóknak, akár a tantermi órák keretén belül, akár konzultációs időpontokon.

Javasoljuk, hogy a tantervi reformok utáni időszakban a régi és az új tantervi háló tárgyainak megfeleltetési gyakorlata rugalmas legyen, így régi tárgyak párhuzamos meghirdetésére csak a jogszabályi szabályozás által kötelezően előírt esetekben kerüljön sor.

2. Vizsgák száma

Alapszakokon (a mintatanterv szerinti) valamennyi vizsgaidőszakban a vizsgák száma legfeljebb 5 legyen.

Javasolt határidő: a továbbiakban felterjesztett tantervek esetén azonnali hatállyal kötelező; a szabálynak nem megfelelő tanterveket úgy kell átdolgozni, hogy 2021 őszétől már valamennyi szakon teljesüljön a szabály.

3. Az alapszakon kötelező tárgyakhoz írott tananyag

Valamennyi kötelező alapszakos tárgyhoz legyen a hallgatók számára hozzáférhető, magyar nyelvű tananyag, amely a számon kérhető ismereteket egyértelműen kijelölve tartalmazza.

Előadás esetén a tananyag formája lehet könyv (ami hazai forgalomban kapható, az egyetemi könyvtárban az évfolyam méretével arányos példányszámban megtalálható, vagy elektronikus formában hozzáférhető), vagy elektronikus jegyzet (írott szöveg vagy részletes szöveges jegyzettel ellátott diaszor), vagy e-learning tananyag. A kijelölt tananyag természetesen lehet egy adott tankönyv (vagy egyéb forrás) meghatározott része: ebben az esetben egyértelműen ki kell jelölni a kötelező anyagba tartozó szövegrészeket.

---

³ Szemeszterenként 13 oktatási héttel számolva az Nftv 17. § (1) és a kapcsolódó végrehajtási rendelet 54. § (4) pontja alapján 1,733 a törvényileg megengedett legmagasabb kreditszorzó.

A *jeles* érdemjegy feltétele a kötelezően előírt tananyag ismerete legyen, ugyanakkor javasoljuk, hogy az előadás anyagában és/vagy további ajánlott irodalomban további ismeretanyag is szerepeljen. Így a minden hallgatóra vonatkozó sztenderdizált elvárási szint mellett a kiemelten tehetséges/motivált hallgatók számára magasabb szintű ismereteket is adni tudunk.

Javasoljuk, hogy az intézetek és szakfelelősök a tantervek ki-, illetve átdolgozása során egységes irányelvek mentén tekintsék át (és szükség szerint korlátozzák) az egy kreditre eső kötelező tananyag mennyiségét.

Gyakorlatok esetén, ha a tananyag a megelőző vagy párhuzamosan hallgatott előadáson nem szereplő elméleti anyagot tartalmaz, akkor erre az előadásokkal azonos előírás érvényes. Példamegoldáson alapuló számonkérésekhez legyen példatár (legalább feladattípusonként egy példához megoldókulccsal), akár írott, nyomtatható, vagy interaktív elektronikus formátumban; a jegyzőkönyv elkészítését célzó gyakorlatokhoz legyen jegyzőkönyvminta. *Ajánlott előírásként* javasoljuk, hogy zárthelyi dolgozatban ne szerepeljen olyan példatípus, amellyel a hallgatók a gyakorló példák között még nem találkozhattak.

Javasolt határidő: 2021 szeptemberére legyenek hozzáférhetők a fenti szabályozásnak megfelelő tananyagok valamennyi alapszakos kötelező tárgyhöz (mindegyik évfolyamon; kivéve a reformált tantervek előtti „kifutó” évfolyamokat). A teljesülést az intézeti igazgatóhelyettesek monitorozzák, illetve a hallgatók is jelezhessék, ha a szabály megsértését tapasztalják (pl. HÖK-ön keresztül az illetékes oktatási igazgatóhelyettes, vagy szükség esetén a dékánhelyettes felé).

Megjegyzés: Az átállási időszakban nagyobb volumenben kell kiírni tananyag-fejlesztési pályázatot, hogy az egyszerre fejlesztett nagyobb számú tankönyvet/tananyagot a szokásos díjazással honorálni lehessen. Az újonnan fejlesztett tananyagok esetében elsősorban elektronikus (így később könnyebben frissíthető) tananyagok létrehozását javasoljuk.

4. Aktualizált tárgytematikák

Valamennyi alapszakos kötelező tárgy aktuális kurzusához legyen online hozzáférhető, a tananyag változásait követő, heti bontású tematika.

Javasolt határidő: 2020. szeptember.

Megjegyzés: A tárgy tematikája a tantervben rögzített attribútum, amelynek módosítása csak a tanterv módosításával lehetséges. Életszerűbb gyakorlat, ha a tényleges tananyag óhatatlan frissítéseit egy ettől függetlenül kezelt kurzustematikában tartjuk számon.

5. Átlátható tantervek

Minden alapszak tantervéről készüljön áttekinthető, az előfeltételi viszonyokat feltüntető diagram, amelyet könnyen hozzáférhető formában elérhetővé kell tenni.

Javasolt határidő: 2020. szeptember (a tantervek későbbi módosítása esetén már a kari felterjesztési anyaghoz csatolandó).

6. Tárgyközi egyeztetések

A tartalmilag kapcsolódó kötelező tárgyak tananyagának kidolgozása során az érintett tárgypárok tárgyfelelősei egyeztessenek egymással. Erre mindenképpen kerüljön sor a tantervek vagy a tematikák jelentősebb átdolgozásakor, illetve legalább 2 évente ismétlődően. Megfontolandó olyan hallgatókat bevonni a folyamatba, akik az érintett tárgyakat a megelőző években hallgatták.

Azoknál a szakoknál, ahol az aktuális tanterv kidolgozása során erre nem került sor, az egyeztetéseket 2020 végéig pótlólag meg kell tartani.

Megjegyzés: az egyeztetéssel elkerülhetők az indokolatlan átfedések, az indokolt ismétlések esetén pedig biztosítható, hogy az ismételt tárgyalás a korábbival konzisztens legyen.

7. A kötelezően választható tárgyak kínálata

A létszámkorlát nélkül (előadás jelleggel) tanítható kötelezően választható tárgyak túlkínálata a szemeszterek átlagában (specializációnként) legfeljebb kétszeres legyen a tantervi hálóban meghatározott kreditszámhoz képest. A tárgyak száma nagyobb lehet, ha alternált időrendben, minden második évben indulnak kurzusok az egyes tárgyakból.

Megjegyzés: a létszámkorlátos kötelezően választható órák kínálatát eddig is korlátozták az erőforrások, így ebben az esetben nem érezzük szükségét kari szabályozásnak. A szabadon választható tárgyak esetén sem javasolunk számszerű korlátot, hiszen ez az a kategória, amelyben az oktatók akár a munkaidejükön túl, lelkesedésből adnak át specializált szakterületeket érintő tudást, ami jelentősen gazdagítja a képzési palettát (a finanszírozhatóságot illetően lásd a következő pontot). Végül fontosnak tartjuk, hogy a kötelezően választható kínálat ne csak felülről legyen korlátozva, hanem maradjon meg a tényleges választás lehetősége alternatívák között.

8. Alacsony létszámú kurzusok

Szabadon választható tárgyak esetén 5 fő hallgatói létszám alatt a megtartott órák ne számítsanak bele az oktatói óraterhelésbe.

Megjegyzések: A létszámkorlát a kurzuslétszámot tekintve értendő (ha a Neptunban több tárgyat összekapcsolunk egy kurzushoz, akkor az összesített kurzuslétszámot kell figyelembe venni). Az oktató a tárgyfelvételi időszak végén kérheti a kurzus törlését a Neptunban, ha a meghirdetéskor minimum létszámot állított be, és ezt a jelentkezések nem érték el. Mesterképzésben a jellemzően kis létszámú kurzusok esetében javasoljuk a kurzus 2 évenként történő meghirdetését.

9. A mesterképzések nyelve

Mind a gazdasági, mind a szakmai szempontok azt diktálják, hogy a mesterképzéseinket (esetleges szakmailag indokolt kivételekkel) kizárólag angol nyelven oktassuk. A párhuzamos angol és magyar nyelvű oktatás jelentősen növeli az oktatói terhelést, ugyanakkor az angol tudományos szaknyelv készség szintű használata tudományos pályán (ami a mesterképzésben már a hallgatók többségének célja) nélkülözhetetlen. Az átállás menetrendje a szakterületi sajátosságoktól és előzményektől függően eltérő lehet.

Javasolt intézkedés és határidő: az intézetek 2020. decemberig vitassák meg az általuk gondozott mesterszakos képzések átállítását kizárólagos angol nyelvre. Ahol kivételes szakmai sajátosságok nem indokolják a magyar nyelvű mesterképzés fenntartását, az intézetek dolgozzanak ki menetrendet a

magyar nyelvű képzés kivezetésére. Magyar nyelvű mesterképzés fenntartására csak alapos szakmai indokok esetében, hatástanulmány eredményei alapján kerüljön sor.

Megjegyzés: Az átállást megfelelő előkészítéssel javasoljuk végrehajtani. Lehetőség szerint mind az oktatók, mind a hallgatók számára javasoljuk (opcionálisan felvehető) angol nyelvi képzési lehetőségek megteremtését (oktatók számára angol előadói tréningek, már az alapszakos hallgatók számára is szaknyelvi képzés, választható angol nyelvű kurzusok). A hallgatók számára akár önköltséges rendszerben, részben piaci alapon is működőképes lehet az angol nyelvoktatás (természetesen igényfelmérés után lehet bevezetni).

Az átállást az is megkönnyítheti, ha magyar nyelven is meghirdetik a szakot, de az oktatás (a FELVI tájékoztatóban hivatalosan kihirdetve) már teljesen angol nyelven, az angol nyelvű szakkal összevonva zajlik, csak a vizsgáztatás és a konzultációk nyelvének választható a magyar⁴.

II) Ajánlott irányelvek a tantervekre vonatkozóan

1. Kétszintű oktatás

Karunkon alapvető érték a magas színvonalú kutatóképzés – ezt kétszintű oktatással tudjuk megőrizni. Alapszakokon javasolt egyes előadások meghirdetése kétféle nehézségi szinten, gyakorlatok esetén pedig a párhuzamos csoportok beosztása és tananyaga lehet differenciált a tudásszintek szerint. A szintek közötti választás történhet előzetes szintfelmérés vagy a hallgatók önkéntes választása alapján (ebben az intézetek gyakorlata különbözik). Fontos a rugalmas átjárás lehetőségét megtartani (természetesen ehhez lehet kritériumokat kötni).

Megjegyzés: A rugalmas átjárhatóság a legegyszerűbben úgy valósítható meg, ha a kétszintű képzés azonos tárgyhoz rendelt, de külön kurzuskódon meghirdetett párhuzamos kurzusokon zajlik. Az osztályozásra kétféle lehetőség nyílik (ez tárgyanként külön kiválasztható). A két szinten tanuló hallgatók vizsgája lehet közös – ebben az esetben az alapszint anyaga kérhető számon; illetve lehet kétszintű a vizsga is – ebben az esetben az emelt szintű kurzusok teljesítését a diplomamelléklet hivatalos bejegyzések részében lehet listázni.

A kétszintű képzés természetesen az egyszintűnél nagyobb oktatói terhelést jelent, ami az egyéb intézkedések miatt felszabaduló oktatói kapacitás egy részét felveszi majd.

2. Évközi értékelések, vegyes típusú tárgyak

Minél több (korábban tisztán előadás típusú) tárgynál javasoljuk a félév közbeni folyamatos értékelést (számonkérést és/vagy projekt munkát), amelynek eredménye beleszámít a félév végi osztályzatba. Ez a számonkérési forma bizonyítottan hatékonyabb tanuláshoz vezet, ami közvetett előnyként a lemorzsolódást is csökkenti (a hallgatók magasabb tudásszintje mellett az évközi korrekció lehetősége is segít).

A szorosan kapcsolódó elmélet/gyakorlat tárgypárok esetén megfontolásra javasoljuk a tárgypár összevonását egyetlen vegyes típusú tárgyba, amelyhez külön elméleti és gyakorlati kurzus tartozik. A

---

⁴ A fizikus mesterszakon ez már bevált gyakorlat.

számolási gyakorlat típusú kurzusoknál (amelyek sok esetben eddig is oktatói „demonstráció” jellegűek voltak) megfontolandó, hogy indokolt-e a hagyományos csoportbontás.

Megjegyzés: a vegyes típusú tárgyak évközi számonkérése „A” vagy „C” típusú kollokviummal⁵ oldható meg (az „A” esetben az évközi számonkérések mellett félév végi vizsgát is tesznek a hallgatók). Ezek a formák a számolási feladatokra épülő gyakorlatokat is kiválthatják, ugyanakkor a tényleges gyakorlati (labor, terep) feladatokra épülő tárgyak továbbra is gyakorlati jeggyel záruljanak (így utóbbi esetben a gyakorlatokon való részvétel a teljesítés feltétele marad).

3. Integráló tárgyak

Javasoljuk, hogy az elaprózott szaktárgyak helyett nagyobb tudásterületeket fedjen le egy-egy tárgy. Ez a szerkezet segíti az összefüggések tanítását, megkönnyíti, hogy a tudományterületek fejlődését a tárgystruktúra gyakori változtatása nélkül követni lehessen, és összhangban áll a vizsgák számát korlátozó követelménnyel.

Megjegyzés: nagyon magas (8<) kreditértékű tárgyak bevezetésénél megfontolandó szempont, hogy sikertelen teljesítés esetén a hallgatóknak komoly nehézséget okozhat a kieső kredit pótlása⁶.

4. A tantervek rendszeres felülvizsgálata

A korábbiakkal összhangban a jelen körben átalakított tantervek gerincét célszerű hosszabb távon érintetlenül hagyni. Ugyanakkor javasolt a kötelezően választható tárgyak listájának rendszeres felülvizsgálata, frissítése: a kiugróan alacsony látogatottságú órákat célszerű szabadon választhatóvá átminősíteni, az újonnan nagyobb fontosságot elnyert tudásterületeken pedig új tárgyakat indítani (akár az oktató, akár a szakfelelős kezdeményezésére).

Végül nyomon kell követni az egyes szakok hallgatói létszámának alakulását, és jelentős csökkenés vagy növekedés esetén ennek megfelelően kell alakítani a tantervet is (ez érintheti például a specializációk listáját, vagy a csak kis csoportokban megtartható tárgyak arányát).

5. A tárgyfelvételi előfeltételek átgondolt alkalmazása

A közelmúltban már megkezdődött tendenciát támogatva javasoljuk, hogy tárgyfelvételi előfeltételeket csak valóban indokolt esetben tartalmazzanak a tantervi hálók. A jelen gyakorlatban komoly adminisztrációs terhet jelent az előfelvétel-gyengítési kérelmek kezelése és elbírálása, és az oktatói/szakfelelősi támogatással benyújtott kérelmek viszonylag nagy száma arra utal, hogy az előfeltételek egy része törölhető lenne.

Az elmélet/gyakorlat tárgypároknaál alkalmazott gyenge előfeltétel helyett összevont vegyes típusú tárgyakat javasolunk.

⁵ Részletek a Hallgatói Követelményrendszer (https://www.elte.hu/dstore/document/689/ELTE_SZMSZ_II.pdf, HKR) 67. paragrafusában.

⁶ A jelenlegi szabályozás (HKR 132. §) szerint az ösztöndíjas státusz fenntartásához a legutóbbi két félévben legalább 36 kreditet kell teljesíteni.

III) Egyéb ajánlások

Végül röviden felsorolunk néhány további intézkedést, amelyek nem az oktatás szerkezetét érintik, de amelyek nélkül nem, vagy csak részlegesen képzelhető el az oktatásunk minőségének érdemi javítása. Az alábbi pontok egy részéről (presztízs, továbbképzés, minőségbiztosítás) később külön részletes koncepciók készülnek.

1. Az oktatás presztízse

Az oktatási tevékenység kari és intézeti presztízsét minden eszközzel erősíteni kell. A jelentős óraterheléssel, kiemelkedően oktató kollégák számára meg kell teremteni egy alternatív karrierút lehetőségét (a kiváló kutatói teljesítmény és korlátozott oktatói terhelés pályaíve mellett).

2. Az oktatók oktatásmódszertani továbbképzése

Kiváló oktatóink kevés kivétellel autodidakta módon szereztek oktatási gyakorlatot, és jelenleg nincsenek szervezett keretek a természettudományi szakterületre vonatkozó modern oktatásmódszertani ismeretek elsajátítására, vagy a kialakult jó gyakorlatok cseréjére.

Állandó intézményi keretek és a szakterületi sajátosságokat is figyelembe vevő program létrehozását javasoljuk a Karon az oktatóink oktatásmódszertani továbbképzésére. Hazai és nemzetközi minták alapján a program tartalmazzon egy egyszeri belépő képzést, valamint a tapasztalatcserét is szolgáló rendszeres műhelymunka alkalmakat⁷.

3. Oktatói specializáció

Az eltérő képzési szintek miatt az alapszakos képzéseken relatíve fontosabb szerepe van az oktatásmódszertani ismereteknek, míg a mesterszakos képzéseken relatíve nagyobb szerepet kap a specializált szaktudás. Emiatt javasoljuk, hogy a kiválóan és többen oktató kollégák (oktatói karrierút) nagyobb arányban vegyenek részt az alapszakos oktatásban, a kutató-oktatói karrierutat követő kollégák pedig a mesterszakos oktatásban.

Megjegyzés: természetesen mindkét képzési szinten számít mindkét féle szaktudás – a relatív fontosságuk tér el.

4. A hallgatói véleményezések monitorozása

Az oktatók hallgatói véleményezése fontos visszajelzés, ami lehetőséget ad az oktatás színvonalának (hatékonyságának és vonzerejének) folyamatos ellenőrzésére és fejlesztésére. Mind az egyes oktatók, mind a szakokat gondozó intézetek szintjén azonosítani (és kezelni) kell a tartósan fennálló problémákat, valamint azonosítani (és hasznosítani, jutalmazni) kell a kiemelkedően jó gyakorlatokat és teljesítményt. Az állandó monitorozásra folyamatosan működtetett rendszert kell kidolgozni (az OHV eredmények szisztematikus feldolgozása mellett például hallgatói fórumokkal, illetve bejáratott visszacsatolási mechanizmusokkal).

---

⁷ Emellett javasoljuk, hogy a Kar ösztönözze az oktatók részvételét az egyetem központilag szervezett oktatástechnikai kurzusain is.

Megjegyzés: a hallgatói vélemény természetesen nem az egyetlen fokmérője az oktatás színvonalának, de az eddiginél nagyobb súllyal és szisztematikusabban kell figyelembe venni.

5. A lemorzsolódás monitorozása

A Karon már megkezdett munkát folytatva évről évre nyomon kell követni az egyes szakok (azon belül: évfolyamok) lemorzsolódási arányait, illetve az alapszak/mesterszak közötti megtartási hatékonyságot. Azonosítani kell a magas lemorzsolódási arányok okait (ami nem mindig a bukás: egyes szakokat a hallgatók jelentős arányban önszántukból hagynak el, amit a hallgatói elégedettség is befolyásol). A kiugróan magas bukási arányt vagy kiugróan rossz hallgatói véleményeket mutató tárgyak esetén korrekcióra van szükség.

6. Tehetséggondozás

A kétszintű képzés mellett további eszközökkel is erősíteni kell a tehetséges hallgatók képzését és kötődését az ELTE-hez. Meg kell vizsgálni, hogyan lehet szisztematikusan azonosítani a tehetségeket (kari „tehetségútlevél” program), és milyen kiemelt lehetőségeket (tehetséggondozó programok jelentkezésénél prioritás, kiemelt TDK-lehetőségek stb.) kínálhatunk nekik. Fel kell mérni, milyen eszközökkel javítható a tehetséggondozás intézményi háttere (pl. a tehetséggondozással kapcsolatos munka beszámítása az oktatási terhelésbe, a kiemelkedő témavezetői tevékenység elismerése, a tehetséggondozás stabil adminisztratív hátterének biztosítása). A tehetséggondozás területén jelentős külső erőforrások is bevonhatók a kutatóintézetekkel tervezett együttműködések keretein belül. A hallgatói és témavezetői sikerekről mind az egyetemen belül, mind az egyetemen kívülre széles körben tudósítani kell. A tehetséggondozásban a Bolyai Szakkollégium, valamint az Eötvös József Collegium kiemelt szereppel bír.